

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Gudskortet synas

Vikström, Björn

Published in:
Hufvudstadsbladet

Published: 04/12/2023

Document Version
Final published version

[Link to publication](#)

Please cite the original version:

Vikström, B. (2023). Gudskortet synas. *Hufvudstadsbladet*. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe20231213153740>

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Gudskortet synas

Jag sökte en analys, och fann en pamflett, skriver Björn Vikström om Markus Tiittulas bok Jumalakortti.

FACKLITTERATUR

Markus Tiittula
Jumalakortti - Uskonnon ja politiikan epäpyhä liitto
Johnny Kniga, 341 sidor.

Jo, nej, som det heter i Västnyland. Bokens behållning är det omfattande intervjumaterial som Tiittula har samlat in från olika delar av världen. Han har intervjuat forskare, lobbyister, kyrkliga ledare och framför allt en lång rad religiösa knäppgökar.

Exemplen på hur konservativa kristna i förening med konservativa nationalistiska politiker vill återinföra förtryckande könsroller och motverka sexuella minoriteters rättigheter är både upprörande och provocerande på ett hälsosamt sätt. Tiittula visar med exempel från såväl USA, Ungern som Finland hur populistiska politiker cyniskt använder religion som en identitetsmarkör mot allt som uppfattas annorlunda och hotfullt.

Intervjumaterialet ramas dock in av en kraftig men tämligen ordinarie kritik av religion, som räknar upp alla de grymheter som utförts i kristendomens namn: korståg, inkvisition, häxprocesser, judeförföljelser och kolonialism. Dessa händelser får naturligtvis inte glömmas bort och inte bortförklaras, men diskussionen kan inte stanna på denna nivå, om man vill motarbeta politikernas "kidnappande" av religionen.

■ Riksmötet, alltså verksamhetsåret för riksdagen, öppnas ceremoniellt med en ekumenisk gudstjänst i Helsingfors domkyrka. FOTO: MARKKU ULANDER/LEHTIKUVA

Allt eller inget?

De moderata rösterna finns med i intervjumaterialet, men de tillåts inte påverka Tiittulas argumentation. Att förena religiös tro med tillit till vetenskap och förnuft är enligt honom en själv motsägelse, och att kritiskt tolka Bibelns grymma partier i ljuset av dess parallella spår av kärlek och radikal jämlikhet är enligt Tiittula intellektuellt ohederligt.

Hans poäng är, i linje med **Schopenhauer** och kända nyateister som **Dawkins**, **Hitchens** och **Dennett**, att religiös övertygelse förutsätter allt eller intet. Fundamentalisterna och de bokstavstroende blundar visserligen för verkligheten, men de är de enda som tar sin religion på allvar. Ska man ha undervisning i egen religion i skolan borde man i konsekvensens namn lära ut att världen skapades på sex dagar, hävdar Tiittula i polemik mot kristna som vill tolka Bibeln i kritisk växelverkan med dagens värld.

Tiittula bedömer representanter för andra kulturer med den västerländska modernitetstraditionen som måttstock. Han protesterar mot att lagstiftare tar hänsyn till religiös övertygelse gällande ritualslakt, och visar förståelse för att **Jussi Halla-aho** kallar islam en "pedofilreligion". Tiittulas okritiska förnuftstro tenderar att kantra över i ett slags "liberal populism" som polariserar utan att bjuda in till dialog.

Viktigt budskap

Samtidigt anser jag att Tiittulas ilska och frustration har ett viktigt budskap. Han visar på ett övertygande sätt hur problematiskt det är att troende människor genom att vifta med "gudskortet" anser sig ha rätt att i religionens namn säga och göra sådant som strider mot både sunt förnuft och respekten för medmänniskans integritet och värde.

De som drabbas av sådana retoriska övergrepp är ofta kvinnor,

sexuella minoriteter och invandrare. Han avslöjar också att det finns såväl politiska som resursstarka religiösa nätverk som systematiskt samarbetar för att påverka lagstiftningen i olika länder.

Boken innehåller emellertid inget försök att leva sig in i varför vanliga troende finner mening och tröst i sin gudsrelation. Där nämns inte heller att tron kan inspirera till försoning och till osjälviska insatser för nödställda, flyktingar och andra sårbara grupper. Religiösa människor kännetecknas enligt Tiittula helt enkelt av övertygelsen att alla andra har fel, samt att alla andra borde tvingas att tänka, tro och leva som den egna religiösa gruppen lär.

Sådana attityder har funnits och finns än i dag – det ger Tiittula med sin breda research många talande exempel på – men förståelsen av religion som fenomen förblir tyvärr svartvit och karikerad.

Björn Vikström

MARKUS
TIITTULA

JUMALA-
KORTTI

USKONNON JA POLITIIKAN
EPÄPYHÄ LIITTO

Jag sökte en analys, och fann en pamflett. Jag blev besviken.

Ursäkta **Edith Södergran** för travestin, och ursäkta **Markus Tiittula** för att det kanske snarare är mina förväntningar än din bok det är fel på.

Det är ett känt fenomen att religion och religiös identitet i dag utnyttjas av nationalistiska populisterna världen runt. Titeln *Jumalakortti - Uskonnon ja politiikan epäpyhä liitto* lockade mig att tro att vi här har en djuplodande analys av fenomenet av en erkänd journalist. Är det inte så?